

WATERBOUWKUNDE

OORSPRONKELIJK SAMENGESTELD DOOR
M. B. N. BOLDERMAN en A. W. C. DWARS
CIVIEL-INGENIEURS

VIERDE, HERZIENE DRUK
ONDER REDACTIE VAN ir A. W. C. DWARS en P. J. COLIJN

HET WERK BESTAAT UIT DE VOLGENDE DELEN:

DEEL I: Algemene inleiding - Ontwerpen - Bodemonderzoek en draagkracht van de bodem - Funderingen - Beschouwingen en keermuren door ir A. W. C. DWARS

DEEL II: Grondwerken - Transport- en hulpmiddelen - Gewone wegen - Spoorwegen door P. BARENTSEN, Technisch Hoofdambtenaar van de Rijkswaterstaat, F. BAKKER, Technisch Hoofdambtenaar van de Rijkswaterstaat en ir J. D. M. BARDET, Hoofdingenieur bij de Nederlandse Spoorwegen

DEEL III: Duikers en Sluizen door P. J. COLIJN, leraar aan de Middelbare Technische School te Utrecht

DEEL IV: Bruggen door ir J. G. SNIP, leraar aan de Middelbare Technische School te Utrecht

DEEL V: Oeververdedigingen, Zee- en rivierwerken - Waterwegen - Zeeën en meren - Havens - Duinen - Strandhoofden - Dijken - Polders en droogmakerijen door C. SCHAGEN, Waterbouwkundige van de Rijkswaterstaat en ir A. W. C. DWARS, adv. ing.

GRONDWERKEN TRANSPORT- EN HULPMIDDELEN GEWONE WEGEN SPOORWEGEN

DOOR

P. BARENTSEN

Technisch Hoofdambtenaar van de Rijkswaterstaat

F. BAKKER

Technisch Hoofdambtenaar van de Rijkswaterstaat

ir J. D. M. BARDET

Hoofdingenieur bij de Nederlandse Spoorwegen

1947

AMSTERDAM
L. J. VEEN'S UITGEVERSMAATSCHAPPIJ N. V.

INHOUDS-OVERZICHT

HOOFDSTUK V

GRONDWERKEN

I. DE NATUURKUNDIGE EIGENSCHAPPEN VAN GROND EN GRONDWATER Blz.

1	Grond in het algemeen	II
2	Korrelgrootte en korrelgroepen	12
3	Grondwater	13
4	Evenwicht van taluds	17
5	Poriënvolume, uitleveren en uitdrogen van grond	20
6	Zetten en inklinken van grond	22

II. GRONDVERZET

Algemeen

7	Grondberekening	27
8	Grondverzet	30

Ontgraven van grond

9	Ontgraving in handenarbeid	31
10	Machinale ontgraving	33
11	Grijper of grijperkraan	35
12	Motorschop, stoomschop of baggerlepel	38
13	Sleepschop of dragline	39
14	Excavateur	43

Baggeren en zuigen van grond

15	Baggerbeugel, baggerzak	46
16	Baggermolen	46
17	Zandzuiger	51

	Blz.
<i>Vervoer van grond</i>	
<i>Vervoer op het terrein</i>	
18 Verkruien van grond	58
19 Tweewielige karren	60
20 Spoomateriaal	60
21 Vrachtauto	65
<i>Vervoer te water</i>	
22 Vletten van grond	67
23 Bakken	67
24 Onderlosser	68
<i>Overslag en vervoer boven het terrein</i>	
25 Het overslaan van grond	70
26 Transportband	71
27 Transportkabel, kabelbaan	74
III. UITVOEREN VAN GRONDWERKEN	
28 Uitzetten	75
29 Bereiding van de grondslag	77
30 Het stek	79
31 Grondverbetering	82
<i>a</i> Verwijderen en vervangen van slappe, onbetrouwbare lagen	82
<i>b</i> Wegpersen van de slappe lagen	84
<i>c</i> Verdichten van ongeroerde grond	86
<i>d</i> Enkele bijzondere oplossingen	88
32 Aanstorten van ophogingen	90
33 Opspuiten van grond	92
34 Het afwerken	94
35 Verdichten van geroerde grond	98
IV. HULPWERKEN	
36 Algemene opmerkingen	101
37 Kranen en bokken	106
38 Keten	108
39 Werktijdplan	109

HOOFDSTUK VI	
GEWONE WEGEN	
DE WEG IN HET ALGEMEEN	
	Blz.
40 Inleiding	111
41 Tracé	112
42 Lengteprofiel	115
43 Dwarsprofiel	119
44 Enkele opmerkingen omtrent de aardebaan	125
DE VERHARDING	
45 Inleiding	127
46 Dwarshelling, verkanting, verbreding, overgangsbogen	127
47 De fundering	131
48 Toepassing van funderingsconstructies	135
49 Walsen	136
50 Uitvoering van het funderingswerk	138
51 Dek- en slijtlagen	139
52 Klinkerbestrating op zandbed	139
53 Keibestrating	149
54 Kleinplaveisel	149
55 Houtbestrating	150
56 Ouderwetse (gruis)wegen	152
57 Bitumineuze deklagen	153
58 Bitumineuze slijtlagen	162
59 Deklaag van cementbeton	164
60 Enkele opmerkingen omtrent de toepassing van verschillende wegverhardingen	175
61 Kantstroken en andere bermverhardingen	178
62 Markering van de verkeersstroken	179
RIJWIEL- EN VOETPADEN	
63 Rijwielpaden	181
64 Voetpaden	185
AUTOSNELWEGEN	
65 Inleiding	186
66 Tracé	186

	Blz.
67 Dwarsprofiel	187
68 Fundering en verharding	190
69 Kruisingen en aansluitingen van autosnelwegen	191
70 Kruisingen en verbindingen met andere wegen	195

BEPLANTING, VERLICHTING EN WEGMEUBILERING

71 Beplanting	196
72 Verlichting	197
73 Wegmeubilering	201

HOOFDSTUK VII

SPOORWEGEN

74 Spoorwegwetgeving, reglementen enz.	203
75 Onderbouw	204
76 Hellingen en bogen	205
77 Brandstroken en sneeuwschermen	206
78 Bouwverbod langs de spoorweg	206
79 Kunstwerken en diversen	207
80 Bovenbouw	208
81 Bovenbouwstelsels	212
82 Lassen en lasplaten	219
83 Spoorwijdte, spoorverwijding, spoorverhoging	222
84 Overgangsboog	226
85 Steunklossen	227
86 Kruipen van het spoor	228
87 Profiel van vrije ruimte	228
88 Overwegen	230
89 Spoor in bestrating	232
90 Wissels en kruisingen	233
91 Puntstukken en hart- of kruisstukken	243
92 Bediening van wissels	245
93 Wisselstraten	245
94 Stations	246
95 Emplacementen	247
96 Stationsinrichtingen	249
97 Draaischijven	252
98 Rolwagens	253
99 Ladingmallen	253

	Blz.
100 Weegbruggen	254
101 Waterkranen	254
102 Stootheuvels en stootjukken	254
103 Goederenloodsen	256
104 Locomotievenloodsen	257
105 Kolenparken	258
106 Askuilen	258
107 Rangeerterreinen	259
108 Tramwegen	260
109 Het aanleggen van spoorbanen	265
110 Het leggen van wissels en kruisingen	266
111 Het onderhoud van sporen en wissels	267
112 Spoorvernieuwing	268
113 Gereedschappen	269